

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У СИСТЕМІ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Розглядається проблема ролі медіаграмотності в системі освітніх стандартів Сполучених Штатів Америки. Визначено, що медіаосвіта пов'язана водночас із пізнанням того, як створюються і поширюються медіатексти, а також із розвитком аналітичних здібностей для інтерпретації й оцінки їхнього змісту; тоді як вивчення медіа зазвичай пов'язується із практичною роботою зі створення медіатекстів. Як медіаосвіта, так і вивчення медіа спрямовані на досягнення цілей медіаграмотності. Проаналізовано національні освітні стандарти, де зазначено, що учні повинні вміти оцінювати, висловлювати та захищати свою позицію щодо впливу засобів масової інформації на політичне життя Америки, пояснювати значення і важливість свободи слова, оцінювати роль телебачення, радіо, преси, інформаційних баз даних і нових засобів комунікації в американській політиці, порівнювати та протиставляти різні форми політичних переконань і розмірковувати, якою мірою традиційні форми були замінені електронними засобами масової інформації, пояснювати, як конгрес, президент, загальнодержавні та місцеві державні службовці використовують засоби масової інформації для спілкування із громадським населенням. Визначено основні проблеми впровадження медіаграмотності в систему освітніх стандартів Сполучених Штатів Америки: звернення до стандартів медіаграмотності, недостатність ресурсів уповільнює процеси, що спрямовані на викладання медіаграмотності, необхідність державного оцінювання медіаграмотності учнів. Зазначено, що теми з медіаграмотності найчастіше розглядаються у процесі вивчення англійської мови, у філологічній і комунікаційній галузі, що часто супроводжуються соціальними дослідженнями, громадською діяльністю, також у галузях, які стосуються здоров'я та харчування. Акцентовано увагу на важливості оцінювання медіаграмотності учнів. Як приклад наведено досвід тестування учнів щодо їхньої медіаграмотності у штатах Техас і Каліфорнія.

Ключові слова: медіа, медіаосвіта, медіаграмотність, засоби масової інформації, освітні стандарти, Сполучені Штати Америки, Національні стандарти Сполучених Штатів Америки, Департамент початкової та середньої освіти, учні закладів середньої освіти.

Не підлягає сумніву той факт, що в новому тисячолітті медіа істотно впливають на формування молодого покоління і його світогляду. Рух медіаосвіти, який виник у 60-х рр. ХХ ст. у провідних англомовних країнах світу (Великобританія, Канада, Сполучені Штати Америки (далі – США), Австралія й ін.), у ХХІ ст. розвивається все більш інтенсивно.

Оксфордська енциклопедія, видана у 2001 р., визначає медіаосвіту (media education) як «вивчення медіа, що відрізняється від навчання за допомогою медіа. Медіаосвіта пов'язана водночас із пізнанням того, як створюються і поширюються медіатексти, із розвитком аналітичних здібностей для інтерпретації й оцінки їхнього змісту; тоді як вивчення медіа (media studies) зазвичай пов'язується із практичною роботою зі створення медіатекстів. Як медіаосвіта, так і вивчення медіа спрямовані на досягнення цілей медіаграмотності (media literacy)» [6]. Медіаграмотна людина має розвинену здатність до сприйняття, аналізу, оцінки та створення медіатекстів, до розуміння соціокультурного та політичного контексту функціонування медіа в сучасному світі, кодових і репрезентаційних систем, використовуваних медіа; життя такої людини в суспільстві і світі пов'язане із громадянською відповідальністю [2].

Мета статті – проаналізувати й окреслити основні проблеми впровадження медіаграмотності в систему освітніх стандартів Сполучених Штатів Америки.

Важливим завданням прихильників медіаграмотності в середніх школах США є формування освітніх стандартів, що відображають політичний консенсус стосовно того, що охоплює робота вчителів, і що учні повинні вивчати. Ключем до успіху в цьому питанні є сприяння усвідомленню, що медіаграмотність включає в себе навички критичного мислення, загально визнану навчальну мету, і той факт, що набуття здібностей критично аналізувати новини та суспільні питання сприяє розвитку соціально відповідальної позиції. Нами визначено основні проблеми щодо впровадження медіаграмотності в систему освітніх стандартів Сполучених Штатів Америки.

Звернення до стандартів медіаграмотності. Франк Бейкер, викладач медіаграмотності та колишній президент Союзу «За медіаграмотну Америку», досліджував понад десять років державні стандарти навчання. Він установив, що стандарти в кожному штаті містять одну або декілька частин, що спонукають до впровадження медіаосвіти, хоча зазвичай там не вживалася фраза «медіаграмотність». В останнє десятиліття державні стандарти частіше посилаються на теми, які стосуються медіаграмотності. У стандартах часто використовуються загальні слова, наприклад, згадуючи про те, що учні повинні мати можливість виявляти «упередження» та «пропаганду» або аналізувати вплив медіа на такі сфери, як охорона здоров'я та політика. Ф. Бейкер, колега Р. Кубі, який був залучений до дослідження державних освітніх стандартів, пише: «Ці драматичні зміни є результатом збільшення кількості державних відділів освіти, шкільних рад, директорів та дослідників, які визнають, що вони більше не можуть ігнорувати надзвичайну важливість засобів масової інформації в нашому повсякденному житті. Навіть більше, стандарти навчального плану змінилися через безпосереднє залучення викладачів до написання цих нових стандартів» [13].

Дослідження Ф. Бейкера показали, що заклики до поширення медіаграмотності найчастіше лунають у галузі вивчення англійської мови, у філології та комунікаційній сфері, що часто супроводжуються соці-

альними дослідженнями, громадською діяльністю, також у галузях, які стосуються здоров'я та харчування. Лише декілька штатів мають відчутну медіаоснову у своїх стандартах [14]. Сінді Шейбе, доцент коледжу Ітаки, яка викладає медіаграмотність, уважає, що штат, який запроваджує медіаграмотність лише до вивчення англійської мови, робить помилку: «Чому ж обмежуєтесь використанням медіаосвіти у викладанні одного лише навчального предмета?» [23].

Тобто можна зробити висновок, що в деяких штатах робляться короткі посилання на медіаосвіту, в інших виділяється великий простір, щоб окреслити способи, за допомогою яких учні матимуть змогу аналізувати медіаповідомлення.

Нами проаналізовано інформацію про штати, у яких наявне найбільш ретельне відображення використання медіаосвіти у своїх стандартах.

Техас. У 1998 р. включено термін «медіаграмотність» у стандарти з вивчення англійської мови. Очікується, що учні зможуть аналізувати, інтерпретувати та випускати медіапродукцію. Штат включив медіаграмотність у свої стандарти, оскільки «існувало усвідомлення того, що ми живемо у світі, у якому домінують медіа, і що аналізувати й інтерпретувати засоби масової інформації необхідно для кожного громадянина» [5]. З'явилися нові стандарти для 2009–2010 навчального року. Те, що означало «візуалізувати та представляти», зараз називається «читацька/медіаграмотність», з більшим наголосом на тлумаченні прихованих і явних повідомлень у різних формах медіа. Новий специфічний компонент медіаграмотності вимагає, щоб учні були обізнаними про приналежність медіа, а також про те, як виявити упередженість і ненадійні джерела новин. У державних закладах вищої освіти, які спрямовані на розвиток медіаграмотності, є декілька курсів, серед яких є факультативні програми на кафедрах англійської мови, що охоплюють аналіз і виробництво візуальних медіа, а також курс сучасних медіа [5].

Історична та соціальна галузі освіти в **Каліфорнії** є одними із найповніших у країні щодо опису очікувань освіти в галузі медіа [13]. Норми вимагають від учнів «оцінювання, отримання та захисту позиції щодо впливу медіа на політичне життя в Америці», розуміння: «(1) значення та важливості вільної та відповідальної преси; (2) ролі електронних, ефірних, друкованих медіа й Інтернету як засобів комунікації в американській політиці; (3) як державні службовці використовують медіа для спілкування із громадянами й формування громадської думки» [1]. Учні старшої школи пропонується розглянути роль лобювання медіа в порівнянні процесів законотворення на кожному із трьох рівнів влади. Стандарти вивчення англійської мови у штаті свідчать, що до 12-го класу учні повинні самостійно регулярно читати літературу, журнали, газети й інтерактивні джерела. На думку Тоба Адамса, директора Департаменту стандартів освіти Каліфорнії, навчальних програм та відділу навчальних ресурсів, учням важливо розуміти роль медіа у процесі історичних подій, зокрема таких, як рух за громадянські права [1].

Освітні стандарти **Північної Кароліни** підкреслюють важливість навичок візуальної грамотності. Очікується, що учні зможуть «ставити під сумнів повідомлення, представлені в медіа», «усвідомити силу впливу медіа» та «продувати медіа в різних форматах» [9].

Штат **Вісконсін** включає медіаграмотність як частину «Стандартів інформаційної та технологічної грамотності» та пропонує учням вибирати і використовувати медіа для доступу, організації, створення та передачі інформації з метою вирішення проблем і отримання нових знань, продуктів та систем [8]. Як штат Вісконсін, так і Північна Кароліна у формуванні нових навичок грамотності відводять ключову роль шкільним бібліотекам.

У штаті **Огайо** медіаграмотність визначається як складова частина «рекомендацій бібліотек», у яких зазначено, що «ефективні шкільні бібліотечні мультимедійні програми підтримують вивчення навичок мовної грамотності у співпраці з учителями класу, спеціалістами з питань інтеграції та координаторами використання технологій». Бібліотечні рекомендації визначають очікування від запровадження медіаосвіти на кожному рівні, зокрема «ідентифікування різноманітних медіаповідомлень та повідомлень у друкованих і недрукованих форматах» (другий клас); «виокремлення фактів, думок, правдивої чи неправдивої інформації, яку пропонують медіа» (четвертий клас); «усвідомлення прикладів думок, упередженості та стереотипів, знайдених у друкованих та недрукованих медіа» (шостий клас); «оцінювання точності, релевантності та достовірності інформації, представленої в засобах масової інформації» (восьмий клас); «оцінювання процедури та процесу ухвалення рішень, пов'язаних із побудовою різноманітних медіакомунікацій та повідомлень» (десятий клас); «аналіз впливу медіа на суспільство загалом та на формування державних, соціальних і культурних норм» [16].

Департамент освіти штату **Меріленд** співпрацював із каналом Discovery під час створення освітньої програми з медіаграмотності, яка була розроблена Рене Хоббс відповідно до стандартів освіти штату. Дана освітня програма, орієнтована на конкретні класи системи К-12, пов'язує медіаграмотність із мовними дисциплінами, охороною здоров'я, математикою та мистецтвом. Наприклад, у початковій школі учні повинні «навчитися застосовувати базові поняття, урахувавши цільову аудиторію, мету та методи, що використовуються для створення репортажів у газетах», «дізнатися про мету журналістики та про те, як журналісти вирішують, що саме має потрапляти в телевізійні новини чи в газету». Учні середньої школи просять подумати про свої звички як споживачів медіа. Навчальна програма для середньої школи пропонує учням «вивчати стратегії, які можуть бути використані для оцінки автентичності та першочерговості медіаповідомлень, трансльованих на телебаченні, у газетах, в Інтернеті та в бібліотеці», «вивчити, як публікації про злочинну діяльність у медіа впливають на уявлення про реальність і переконання про систему кримінального судочинства», «критично оцінювати зв'язки між журналістикою, історією та літературою» [3].

Недостатність ресурсів уповільнює процеси, що спрямовані на викладання медіаграмотності. Обмеження для таких джерел сприяють створенню адекватного мовлення та медіаграмотності, яка відповідає стандартам штату. Після великої дискусії між Організацією мережевої медіаграмотності та Департаментом початкової та середньої освіти штату Міссурі державне агентство вирішило включити «медіаграмотність» в оновлені стандарти, що регулюють медіабібліотеки. Але навесні 2010 р. Департамент вирішив скасувати своє рішення після того, як визнав, що «поки не володіє необхідними навичками формування медіаграмотності» [4]. Проектна група з медіаграмотності в Нью-Мексико співпрацювала із законодавцем у 2009 р. з метою запровадження законопроекту, який передбачає, що курс із медіаграмотності буде запропоновано учням шостих – дванадцятих класів закладів освіти штату. У результаті законопроект затвердили зі змінами, які дозволяли школам запропонувати курс як факультативний. Це відображено у звіті про фінансовий вплив штату, який показав, що впровадження курсів із вивчення медіаграмотності потребує перегляду «дорогих і трудомістких» стандартів освіти. Деякі законодавці були занепокоєні тим, що пройшли нефінансований мандат, який може призвести до того, що держава не зможе забезпечити вчителів навчальними матеріалами, які повинні сприяти навчанню медіаграмотності. Законопроект, незважаючи на зміни, фіксує медіаграмотність у полі зору політиків.

Як показують приклади штатів Міссурі та Нью-Мексико, керівники штатів виявляють занепокоєння щодо пошуку ресурсів для підтримки вчителів, які вимагають впровадження навчання медіаграмотності. Навіть якщо медіаосвіта кодифікується в державних нормах чи законах, відсутність волі посадових осіб у галузі освіти на вимогу стандартів застосовується на практиці, а державні ресурси, спрямовані на виконання, не гарантують, що відповідні матеріали будуть відпрацьовані в закладі освіти. «Ніхто не повинен припускати, що ці норми та цілі в галузі медіаосвіти достатньою мірою дотримуються в будь-якому штаті. Освітні рекомендації не завжди означають впровадження, якість або систематичну оцінку» [13]. Влада кожного штату відіграє активну роль у забезпеченні вчителів матеріалами, які необхідні для інтеграції курсу з медіаграмотності в освітній процес. Кілька років тому освітня асоціація штату Техас співпрацювала з Temple Hobbs із метою розроблення навчальних програм для розвитку медіаграмотності вчителів. Матеріали включали відеоролики, прес-релізи та дискусійні запитання, були розроблені таким чином, що узгоджувались із принципом «візуалізація та представлення» норм, які були введені в дію в 1998 р. Авторські права на них було відновлено, і штат їх більше не використовує. Техас не має нічого подібного для вчителів, хоча розробляються електронні посібники, пов'язані з медіаграмотністю, для вчителів [5]. Проте «значною мірою тому, що штат Техас підтвердив важливість медіаграмотності, швидко зросла кількість ресурсів та навчальних програм, доступних для викладачів освітньої системи K-12» [7].

Необхідність державного оцінювання медіаграмотності. Навіть якщо елементи медіаграмотності відповідають нормам, припускаємо можливість, що вчителі не зможуть приділити належну увагу викладанню цієї освітньої програми. Наприклад, тоді як освітні стандарти Колорадо містять кілька посилань на медіаосвіту, «фактичного оцінювання немає. Кожного разу, коли стандарти оновлюються, згадується про учнів, які є здібними споживачами медіаінформації. Але це зазвичай просто згадка, і оцінюванням займаються лише деякі вчителі» (із дослідження 2006 р.) [11].

Як зазначає Освітня асоціація технічних директорів, 38 штатів відповіли на запити щодо їхнього підходу до медіаграмотності. Хоча багато штатів вказали свої освітні стандарти щодо медіаосвіти, Асоціація заявила, що лише кілька респондентів повідомили про оцінку навичок використання медіаграмотності [19].

Влада штату Техас перевірила учнів на здатність аналізувати медіаповідомлення. Тест «Техаське оцінювання знань та навичок», який повинен пройти кожен учень до закінчення навчання, дав змогу оцінити учням свою медіаграмотність. В одному із запитань увага учня спрямована на фотографію Роберта Кеннеді та Сезара Чавеса, розміщену в місцевій газеті Техасу. Унизу розміщений підпис, що двоє чоловіків ламають хліб, коли С. Чавес святкує кінець голодування. В учня запитують: «Делано Курьєр-Таймс» є а) союзом; б) газетою; в) політичним слоганом. Потім їх запитують: «Фотограф вирішує захопити фотокамерою обох чоловіків, які віддаляються від камери, щоб: а) зафіксувати момент, коли обидва чоловіки не знають про камеру; б) показати, що чоловіки не хочуть фотографуватися; с) вказати на те, що зовнішній вигляд чоловіків не має значення». Ще в одному річному тесті учнів просять подивитися на обкладинку молодіжного видання та визначити можливий тон статті, опублікованої всередині, на основі обкладинки фото та редакторських матеріалів [21]. Заклади освіти штату Каліфорнія охоплюють тему, як сучасні медіа формують американську політику. Учнівські навички аналізу медіа проходять випробування тестуванням з історії, яке складають учні восьмих, десятих і одинадцятих класів. Одне з питань – оцінювання учнів на знання історичних функцій журналістів, як-от викриття під час Прогресивної епохи [21]. Тобто можна зробити висновок, що ідея тестування учнів щодо їхньої медіаграмотності є ознакою того, що такі штати, як Техас та Каліфорнія, прагнуть зробити більше, аніж просто підтримати розвиток медіаосвіти.

Висновки. Отже, медіапедагогами Сполучених Штатів Америки вивчаються всі питання для включення медіаграмотності в державні та регіональні стандарти, ними наводяться всі аргументи для виправдання інтеграції медіаосвіти в навчальні плани закладів середньої освіти. У кожному штаті стандарти містять одну або декілька частин, що спонукають до впровадження медіаосвіти, наприклад, зазначено, що учні повинні мати можливість виявляти «упередження» та «пропаганду» або аналізувати вплив медіа на такі сфери, як охорона здоров'я та політика. Також у США провідні вчителі-медіапедагоги залучаються до написання стандартів. У результаті аналізу освітніх стандартів США нами зроблено висновок, що в деяких штатах стандарти містять короткі згадки про медіаграмотність, в інших виділяється великий простір, щоб окреслити способи, за допомогою яких учні матимуть змогу аналізувати медіаповідомлення, створювати медіатексти, уміти їх критично оцінювати тощо.

Використана література:

1. Adams T. Extended interview. 1 December 2016. URL: <https://www.powerofdemocracy.org/blog/blog/tom-adams-extended-interview>.
2. Andersen N., Duncan B., Pungente J. Media Education in Canada – the Second Spring. *Fire stone C. Media Literacy: A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy* / P. Aufderheide. Queenstown (MD), 1993. P. 1.
3. Assignment: Media Literacy. *Maryland State Department of Education*. URL: <https://mediaeducationlab.com/assignment-media-literacy>.
4. Brown J. Media literacy in civic life. URL: <https://www.gmlpstl.org/single-post/2018/11/26/Series-Media-Literacy-in-Civic-Life-Episode-1>.
5. Crippen S. A partnership for media literacy in Texas. URL: <https://slideplayer.com/slide/8358556/>.
6. Dorr A. Media Literacy. *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Science*. Vol. 14 / Ed. by N. Smelser, P. Baltes. Oxford, 2001. P. 9494–9495.
7. Hobbs R. A Review of School-Based Initiatives in Media Literacy Education. *American Behavioral Scientist*. 2004. Vol. 48. № 1. P. 42–59.
8. Information & Technology Literacy Standards / Wisconsin Department of Public Information. URL: <http://www.dpi.wi.gov/imt/itls.html>.
9. Information Skills: Standard Course of Study and Grade Level Competencies, K-12. *Public Schools of North Carolina*. URL: <http://www.ncpublicschools.org/docs/curriculum/information/scos/infoskills.pdf>.
10. Jolls T. Telephone interview. 1 June 2010. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=L9PMubppBZ8&t=9s>.
11. Kennedy J. News Literacy Project. Letter from the principal of Williamsburg Collegiate Charter School. URL: <https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1454&context=etd>.
12. Key Points in English Language Arts. Common Core State Standards Initiative. URL: <http://www.corestandards.org/about-the-standards/key-points-in-english-language-arts>.
13. Kubey R. Media Literacy and the Teaching of Civics and Social Studies at the Dawn of the 21st Century. URL: https://www.researchgate.net/publication/246800369_Media_Literacy_and_the_Teaching_of_Civics_and_Social_Studies_at_the_Dawn_of_the_21st_Century.
14. Kubey R., Baker F. Has Media Literacy Found a Curricular Foothold? *Editorial. Education Week*. 27 Oct. 1999. URL: <https://www.edweek.org/ew/articles/1999/10/27/09ubey2.h19.html>.
15. Lewin T. Many States Adopt National Standards for Their Schools. *New York Times*. 21 June 2010. URL: <https://www.nytimes.com/2010/07/21/education/21standards.html>.
16. Library Guidelines. *Ohio Department of Education*. URL: <http://www.ode.state.oh.us/GD/Templates/Pages/ODE/ODEDetail.aspx?Page=3&To picRelationID=1703&Content=72473>.
17. List of Benchmarks for Language Arts. *Mid-continent Research for Education and Learning*. 3 Aug. 2010. URL: <http://www2.mcrel.org/standards-benchmarks/docs/process-science.asp>.
18. Media Literacy Lessons. URL: <http://www2.ncte.org>.
19. Media Literacy-State Literacy Report. *State Educational Technology Directors Association*. December 2006. URL: <http://www.setda.org/web/guest/stateliteracyreport>.
20. National Standards for Civics and Government. *Center for Civic Engagement*. 1994. URL: http://www.civiced.org/index.php?page=steds_toc_intro.
21. Released Tests, Answer Keys, and Scoring Guides. *Texas Education Agency*. 2009. URL: https://tea.texas.gov/Student_Testing_and_Accountability/Testing/State_of_Texas_Assessments_of_Academic_Readiness_%28STAAR%29/STAAR_Released_Test_Questions.
22. Robb Grieco M. A Field Guide to Media Literacy Education in the United States. URL: https://mediaeducationlab.com/sites/default/files/Field%2520Guide%2520to%2520Media%2520Literacy%2520_0.pdf.
23. Scheibe C. A Deeper Sense of Literacy: Curriculum-Driven Approaches to Media Literacy in the K-12 Classroom. *American Behavioral Scientist*. 2004. Vol. 48. P. 60–68. URL: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0002764204267251>.

Prykhodkina N. O. Media education in the system of educational standards at the United States of America

The problem of the role of media literacy in the system of educational standards of the United States of America is considered. It is determined that media education is related at the same time to the knowledge of how media texts are created and disseminated, as well as to the development of analytical abilities for interpreting and evaluating their content; whereas the study of media is usually associated with the practical work of creating media texts. Both media education and media studies are aimed at achieving media literacy goals. The national standards are analyzed, which states that students should be able to evaluate, express and defend their position on the influence of the media on the political life of America, explain the importance and importance of free speech, evaluate the role of television, radio, press, information databases and new communication tools in American politics, compare and contrast different forms of political beliefs, and consider the extent to which traditional forms have been replaced by electronic media, explain how congress, president, state and local government officials use the media to communicate with the public. The main problems of introduction of media literacy in the system of educational standards of the United States of America are identified: appeal to standards of media literacy, lack of resources slows down the processes aimed at teaching media literacy, the need for state evaluation of media literacy. It has been pointed out that media literacy topics are most often encountered in the process of studying English, in the philological and communication industries are often accompanied by social studies, social activities, as well as in the fields of health and nutrition. Attention is paid to the importance of assessing students' media literacy. As an example, the experience of testing students for their media literacy in the states of Texas and California is cited.

Key words: media, media education, media literacy, media, educational standards, United States of America, National Standards of United States of America, Department of Elementary and Secondary Education, secondary school students.